

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. IV. An sit voluntarius effectus malus prævisus in causa per accidens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

imputabiliter aliud concedo, quando posito antecedente opus est novo libero exercitio, ut sequatur aliud, ponens antecedens connexum vult aliud nego majorem: in casu nostrae assertionis *num. 41.* posita causa per se efficaci, & connexa cum eventu malo, opus est novâ libertate, ut sequatur eventus malus, è contra in physica prædeterminatione voluntatis creatæ ad materiale peccati sine exercitio novo libertatis sequitur formale peccati. Est ergo major vera in casibus sequentibus, Primò si ponitur antecedens connexum sub obligatione vitandi tum aliud, seu effectum, tum antecedens, seu causam: vel Secundò si ponitur antecedens connexum ex complacentiâ; vel Tertio, si ponitur antecedens connexum ex intentione aliûs, tunc enim intentio effectûs subjectivè determinat ad ponenda media; vel Quarto, si ponitur antecedens conjiciens in proximum periculum peccandi, quando est obligatio istud vitandi.

§ 1. Concludo hunc §. & falsitatem majoris (quam plures pro principio sine

distinctione assumunt) declaro duabus alijs instantijs: constitutus in alto ædificio, ex quo non patet evasio igne grassante licitè se ex sublimi demittit cum certo mortis periculo *Less. lib. 2. de Just. cap. 9. num. 34. & lib. 3. num. 37. Mol. tr. 1. D. 119. Lug. de Fur. D. 10. num. 123.* concedit licitè quati e. g. turrim, in qua innocentes cum nocentibus sunt perituri, ut urbs expugnetur. Adde concedi etiam in bello navali fas esse navim succendere, ne ea cum hominibus, pulvere, & annona veniat in hostium manus sic teste M. Acatio de Valesco *to. 2. Resolutionum Moral. Verbo Homicidium Resolut. 37.* mandavit Ducibus Galleonum Philippus IV. ut eos succenderent: in his casibus antecedens est per se connexum cum morte Innocentium, quæ tamen non est plus, quàm permissivè voluntaria. Vide plura apud *Dian. p. 5 tr. 4. Resolut. 42. & p. 6. tr. 7. Resol. 48.*

* *

§. IV.

An sit voluntarius effectus malus Prævisus in causâ per accidens?

§ 2. **N**omine causæ per accidens intelligitur illa, quæ est ex se indifferens ad eventum. Quaritur an eventus in ea prævisus malus sit voluntarius ponenti causam; malus, inquam, nam si

est bonus frequentes esse voluntarium probatur, quia ponens causam cum prævisione effectûs boni complacet sibi in eo & intendit, sed hoc ipso est voluntarius, ergo, major patet ex æstimatione omnium qui

qui prudenter credunt velle eum effectum bonum prævisum.

Ad quæstionem affirmant plures, etsi non sit obligatio vitandi causam ita Amic. hic *D. 3. n. 48. 56. & 59.* negat tamen secluso præcepto effectum esse moraliter imputabilem, quia inquit Amicus cit. *num. 59.* præceptum supponit voluntarium. e. g. omissionem, ad quam sequitur eventus, nam independenter à præcepto voluntas est libera libertate contradictionis ad agendum, & non agendum, ergo in actu secundo voluntariè vel agit, vel non agit secluso omni debito, seu præcepto: Verùm quia nulla culpa potest esse secluso præcepto in eo, qui omittit, aut ponit actionem, ex quâ per accidens sequeretur effectus, sequitur hunc non posse moraliter imputari.

Secunda sententia negat posse esse voluntarium eventum malum, sive positivum, sive negativum prævisum in causa per accidens, seu indifferente ad illum, nisi adsit præceptum obligans ad causam non ponendam, ex fine vitandi eventum malum ita *Soarez 1. 2. tr. 2. D. 11. f. 5. Vasq. 1. 2. D. 24. cap. 3.* quo ad effectum ex omissione secutum, hanc verò putat esse voluntarium e. g. omissionem gubernationis navis etiam non obligatis ad eam gubernandam.

53. Hæc sententia est probabilior, & à fortiori procedit ex *num. 41.* si enim ponenti causam per se efficacem eventus non est voluntarius, minùs erit voluntarius ponenti causam indifferentem, estque hæc mens *S. Th. 1. 2. q. 6. art. 3. in corpore. Non semper id, quod sequitur ad defectum actionis reducitur sicut in causam in agens ex eo,*

quod non agit, sed solum tunc, cum potest, & debet agere: exemplificatque in gubernatore navis, cui submerisionem non imputat, si negligat gubernare, dum non tenetur.

Id ipsum patet primo in DEO, cui non sunt voluntaria peccata, quæ prævidet isecutura contra præceptum suum. Secundò femina die festo procedenti ad templum non est voluntarius prævisus in Juvene consensus. Tertiò arcente aquam à fundo suo non imputatur inundatio fundi proximi. Quartò Domino, qui non aufert famulo occasionem furandi, ut experiatur fidelitatem ejus, non imputatur furtum, etsi prævideatur probabiliter futurum, uti multorum fert opinio, imò licitè offert illi occasionem, ut furetur, ex fine deprehendendi eum in furto, *Navarrus, Sanch. lib. 10. de matr. D. 12. num. 53.* extendens ad maritum offerentem uxori occasionem ut adulteretur. Quintò *Less. lib. 2. de Just. c. 2. dub. 4. num. 3.* liberat à culpa tabernarios, qui ministrant cibos jejuniis soluturis, quando alibi cœnarent, si hic illis cœna negaretur, quia in tali circumstantia causa unica negandi cibos est, ut vitetur peccatum, sed etsi negarent, non vitarent, cum supponantur alibi cœnaturi. Ex hoc capite *Viva ad Propos. 51 Innocentij num. 6.* concedit, quod nauta Catholicus licitè vehant, ne lucrum amittant, annonam ad Castra hæreticorum, siquidem aliàs veheretur ab alijs, cujus sententia: est ferè *Sanch. lib. 1. mor. cap. 2. num. 16.* agnoscens solum veniale si nulla alia causa excuset: & *c. 7. num. 20.* excusat sinè alia causa locantem domum meretrici non alienigenæ, nisi situs loci

magis alliceret ad peccandum, tunc enim majorem poscit causam, qualem putat, si alijs commodè non esset elocabilis.

§ 4. Probatur conclusio ratione, ut enim ponenti causam imputeretur effectus, debet reduci in illum, velut in causam physicè, vel moraliter influentem, sed in eum, qui ponit causam per accidens, nequit reduci in illum ut physicè, nec ut moraliter influentem: non physicè, quia præter omnem intentionem ejus sequitur effectus, cum nullus sit nexus inter causam per accidens cum effectu: clariùsque patet, si est causa negativa e. g. omissio gubernationis, hæc enim, cum nullum habet esse, non potest influere physicè in submerisionem.

Quòd etiam nequeat moraliter influere secluso debito, seu obligatione non ponendi causam per accidens, ostendo: secluso præcepto gubernandi navim, ne submergatur, inter omissionem gubernationis, & submerisionem navis, nullus est moralis nexus, est vero stante præcepto, tum enim non submerisio navis moraliter exigit dependere ab omittente per actionem oppositam omissioni, nempe per actionem navis gubernativam, ergo submerisio est moralis effectus per se pendens ab omissione gubernationis, sicut quia auditio missæ per se exigit pendere à voluntate audiendi missam, non auditio est effectus moralis per se pendens ab omittente voluntatem audiendi missam.

Dices quod retrahit à submerisione, nequit ullam causalitatem exercere in illam sed prohibitio omittendi gubernationem navis retrahit à submerisione objectivè, motivè, ergo.

R. P. Karch. Diss.

Respondeo Distinguo majorem, nequit ullam causalitatem exercere, neque esse conditio necessaria ut submerisio sit ad culpam imputabilis nego majorem, nequit exercere, est tamen conditio necessaria concedo majorem, & minorem. Distinguo consequens uti majorem. Solutionis instantia est in omni cognitione indifferente requisita ad libertatem contrarietatis, quæ allicit ad unum extremum, & retrahit ab altero, attamen ut retrahens ab altero est necessaria conditio, ut actus sit liber libertate contrarietatis, ergo etiam præceptum est conditio necessaria, ut eventus secutus ex causa per accidens imputeretur hanc ponenti.

Confirmatur probatio, quod præceptum charitatis omnes, præceptum verò etiam Justitiæ navelerum solum, seu mercenarium obligans ad impediendam submerisionem efficiat, ut omissio gubernationis, quæ secluso præcepto esset causa per accidens, evadat causa per se submerisionis, sicut obligatio Justitiæ, depositarium, Commodatarium, gubernatorem urbis, custodem Sylvæ adstringit impedire damna, eaque refarcire si ex eorum negligentia culpabili sequantur, quia stante præcepto Justitiæ, negligentia, quæ secluso præcepto foret causa per accidens damnorum, evadit causa per se moralis eorundem.

§ 5. Hinc sequitur quod secluso præcepto omissio gubernationis sit accidentaliter solum connexa cum submerisione navis, quæ connexio nullatenus influit in submerisionem, sed duntaxat non impedit, sed permittit, & ideo est causa per accidens, respectu submerisionis, proinde non est hujus vera causa, nam ad

F

cau-

causæ veritatem requiritur per se influxus in effectum, atque adeo libertas, quæ est liberâ omisso gubernationis, nullam derivat libertatem in submersionem, stante verò prohibitione omissionis, cum hæc sit moraliter imputabilis omittenti in æstimatione morali, perinde se habet respectu submersionis, ac si positivè concurreret ad submersionem, idcirco libertas omissionis, moralem libertatem ac influxum derivet in submersionem.

Exemplum sequelæ præcedentis quoad ejus priorem partem est in DEO omittente impedire peccata prævisa, quæ ex omissione sequentur, qui non censetur velle interpretativè, ac æquivalenter peccata, sed solùm permittere, quia ab ejus voluntate tanquam à causâ immediata, aut mediata non dependent: nec in ejus potestate propriè est peccatorum existentia, esto in ejus potestate sit impedire eorundem existentiam, ità secluso præcepto existentia submersionis non est propriè in potestate omittentis gubernationem, licet in ejusdem potestate sit impedio submersionis.

Respondebis cum Arriag. *hic D 4. S. 5.* non esse bonum exemplum à DEO: hic enim ut author naturæ obligatur dare concursum indifferentem creaturæ, consulitque, & optat nè sint peccata: & propterea quod non conferat auxilium efficax impediens nostra peccata, hæc illi non sunt voluntaria.

Contra est, quod DEO nostra peccata non forent voluntaria, etsi non teneretur dare concursum indifferentem: sic fœmina die non festo non tenetur tendere in Ecclesiam, & tamen Juvenis consensus prævisus in tali tendentia non est illi

voluntarius, ergo ex eo quòd DEUS teneretur dare indifferentem concursum, non ideo fit nostra peccata ille non esse voluntaria, si effectus secutus est voluntarius potenti impedire, & non impediri, DEUS autem potest impedire peccata nostra, etsi non det concursum indifferentem ad peccata situm in auxilio inefficaci, quia potest dare concursum indifferentem situm in auxilio efficaci quo vitentur peccata nostra,

Quod DEUS optet, & consulat, ne sint peccata, per hoc non rectè deducitur peccata nostra adhuc illi non esse voluntaria, si, ut effectus sit voluntarius sufficit potentia eum impediendi, & non impeditur, ergo DEUS non rectè liberatur à voluntaritate nostrorum peccatorum, quod optet, ne sint: sed ut liberetur, recurrendum est ad generalem regulam quæ assèrit: ponenti causam per accidens non est voluntarius effectus prævisus, si non sit obligatio impediendi effectum.

Desiderium ergo DEI, & consilium non efficit, nè peccata nostra sint DEO simpliciter voluntaria, si ablato utroque essent voluntaria, sed solum sequitur per desiderium, & consilium fore secundum quid involuntaria, ut patet in superiore, cui magis sunt voluntarij defectus subditorum, quàm involuntarij, si potest eos impedire, & non impedit, etsi consulat, optetque, nè sint defectus, quia desiderium, & consilium efficit solum quod secundum quid sint involuntarij, simpliciter autem voluntarij: sicut etsi mercator in periculo naufragij renitatur projicere merces in mare, non impedit, quo minus projectio sit simpliciter illi voluntaria mixto tamen involuntario secundum quid.

§. V.